

LUNDS
UNIVERSITET

Internationell solidaritet eller nationellt säkerhetsintresse

En kvalitativ studie om strategiska narrativ för svenska
internationella militära insatser

Jonathan Lindqvist

Abstract

The field of research on military intervention is usually based on grand theories in international relations. This thesis argues that understanding can be created through a narrower approach where narratives and discourses are examined. Therefore, this study intends to examine how strategic narratives are used at the political level to justify international military operations. The thesis bases its theoretical approach on strategic narratives, with emphasis on four key elements: *clear purpose*, *prospects of success*, *consistency*, *absence of strong counternarratives*. Through a qualitative content analysis, primary sources of official documents such as government bills and protocols from the political debates, are examined. The study examines Sweden's military operations in Kosovo (1999-2013), Liberia (2004-2006), Afghanistan (2001-2014), and Mali (2014-ongoing). The results show that the operation in Liberia is the only case where all four key elements are met. Furthermore, the thesis finds Sweden's strategic narrative to be all-encompassing, where several aspects are included ranging from norms and values as well as national security interests, to justify the necessity of each operation. This entails broad support for participation but can nevertheless undermine the understanding of what the operation should contribute to. Especially if the mission and the strategic narrative change over time.

Keywords: Strategic narratives; Military intervention; Sweden; KFOR; UNMIL; ISAF; MINUSMA; Task Force Takuba.

Word count: 9824

Innehållsförteckning

1	Inledning	1
1.1	Problemformulering	1
1.2	Syfte och forskningsfråga.....	2
1.3	Bakgrund	2
1.4	Tidigare forskning	4
2	Teori	6
2.1	Strategiska narrativ.....	6
3	Forskningsdesign & metod	8
3.1	Forskningsdesign.....	8
3.2	Analysmetod.....	8
3.3	Avgränsning	9
3.4	Operationalisering	9
3.4.1	Tydligt syfte	10
3.4.2	Utsikter om framgång.....	10
3.4.3	Förenlighet	10
3.4.4	Frånvaro av starka motnarrativ	11
3.5	Material	11
4	Resultat & analys	12
4.1	Kosovo	12
4.2	Liberia	15
4.3	Afghanistan	17
4.4	Mali	20
4.5	Delfråga 1	24
4.6	Delfråga 2	25
5	Diskussion & slutsats	28
5.1	Fortsatt forskning	29
6	Litteratur- & källförteckning	30
	Bilaga 1	37

Förkortningar

C – Centerpartiet

FN - Förenta nationerna

FP – Folkpartiet

ISAF - International Security Assistance Force

KD – Kristdemokraterna

KFOR - Kosovo Force

L – Liberalerna

M - Moderaterna

MINUSMA - United Nations Multidimensional Integrated Stabilization Mission in Mali

MP – Miljöpartiet

NATO - North Atlantic Treaty Organization

S – Socialdemokraterna

SD – Sverigedemokraterna

UNMIL - United Nations Mission in Liberia

V - Vänsterpartiet

1 Inledning

I detta kapitel presenteras inledningsvis uppsatsens problemformulering och motivering till ämnesvalet, följt av syfte och forskningsfråga. Därefter ges en kortfattad kontextuell bakgrund. Kapitlet avslutas med att redogöra för tidigare forskning.

1.1 Problemformulering

Sverige har en lång tradition av ett omfattande internationellt engagemang där militära bidrag verkat i oroshärdar världen över. Under kalla kriget bidrog Sverige ofta till FN:s fredsbevarande insatser, men detta förändrades efter kalla krigets slut, framför allt med insatserna på Balkan (Dalsjö 2015, s.170). Sedan dess har militärt bidrag i allt större utsträckning ingått i EU och NATO-ledda insatser. De bakomliggande motiven för svenskt militärt deltagande i internationella insatser har inom forskningen förklarats utifrån diverse perspektiv. Däribland genom att exempelvis påpeka nationella säkerhetsintressen, humanitära aspekter, bekräfta den svenska identiteten, uppnå politiska målsättningar såsom ökat internationellt inflytande, skapa stabilitet i regionen och för Sverige som småstat (Ångström 2015, ss.233-234). I försvarspropositionen Totalförsvaret 2021-2025 anges bland annat:

Sveriges deltagande i internationella insatser bidrar till att värna och främja övergripande säkerhetspolitiska intressen [...] syftet med Sveriges medverkan i internationella insatser är att bidra till fred och säkerhet [...]. Regeringen anser att Sverige fortsatt bör ha ett aktivt engagemang och deltagande i internationella militära insatser.

(Prop. 2020/21:30, s.78)

Inom forskningsfältet om varför småstater, exempelvis Sverige, har ett stort internationellt militärt engagemang, framhävs ofta väletablerade teorier som realism, liberalism, eller konstruktivism för att förklara statens agerande ur ett säkerhetsperspektiv. Däribland genom att påpeka suveränitet eller medverkan i multilaterala samarbeten (Noreen, Sjöstedt & Ångström 2017, s.146). Det finns dock begränsning inom forskningsfältet som istället fokuserar på hur narrativ och diskurser kan förklara småstaters val att militärt intervensera i konfliktdrabbade länder (se De Graaf, Dimitriu & Ringsmose 2015; Noreen et al. 2017; Sjöstedt & Noreen 2021). Samtidigt kan ofta en förändring i motiv urskiljas för internationella

insatser som fortlöper under längre tid. Detta kan bland annat återspeglas i det svenska deltagandet i Afghanistan och Mali. Genom att undersöka framställningen av narrativ på den politiska arenan kan andra perspektiv och förklaringsmodeller vidga forskningsfältet, och bidra till ökad förståelse för hur narrativ och diskurser framställs för att rättfärdiga militär intervention.

1.2 Syfte och forskningsfråga

Som nämnts ovan utgår förklaringsmodeller för militär intervention ofta genom applicering av stora teorier inom internationella relationer. Denna studie har ett smalare förhållningssätt och argumenterar för att förståelse kan skapas genom att granska de narrativ och motiv som porträtteras i samband med beslut om militär intervention. Studien syftar således till att undersöka hur strategiska narrativ framställs på politisk nivå avseende säkerhetspolitiska beslut och motiveringar om internationella militära truppinsatser. Undersökningen avser bringa klarhet i hur dessa narrativ rättfärdigar att svensk militär skickas till konfliktdrabbade länder. Detta uppnås genom att inkludera fyra militära insatser: Kosovo (1999-2013), Liberia (2004-2006), Afghanistan (2001-2014), Mali (2014-t.v.). Studien har även ett jämförande syfte där insatserna ställs mot varandra för att undersöka eventuella förändringar i den narrativa framställningen under 2000-talet.

Uppsatsen ämnar att bidra till forskningen om militär intervention och varför mindre stater som Sverige kontinuerligt bidrar med militära förmågor utrikes. Likväl avser undersökningen att teoretiskt bidra till utökad förståelse om strategiska narrativ och dess applicerbarhet på specifika fall.

Med hänsyn till uppsatsens syfte och problemformulering utkristalliseras följande övergripande forskningsfråga:

Hur har strategiska narrativ på politisk nivå nyttjats för att rättfärdiga Sveriges internationella militära insatser?

För att svara på den övergripande forskningsfrågan har två delfrågor formulerats enligt följande:

- Framträder distinkta skillnader/likheter i narrativen mellan insatserna?
- Finns det återkommande ideala narrativ?

1.3 Bakgrund

Inledningsvis kan det med fördel förtydligas vad fredsfrämjande insatser innebär. I FN-sammanhang framträder ofta kategorier som *fredsbevarande* och

fredsframtvigande operationer, vars skillnad ligger i det givna mandatet. Klassiska fredsbevarande operationer har ett mandat enligt FN-stadgan kapitel VI som baseras på kriterier såsom opartiskhet, medgivande och icke-våld. Samtidens internationella insatser har i allt större utsträckning tillskrivits mandat under FN-stadgans kapitel VII, som medger en högre grad av våldsutövning av militära maktmedel. I praktiken innebär det inte att den dagliga verksamheten enbart karaktäriseras av fredsframtvigande uppgifter som offensivt militärt våld. Istället ges rätten att nyttja högre grad av våldsutövning om det krävs i den givna situationen (Engdahl & Lind 2005, ss.17-18). Det kan därtill vara fördelaktigt att skilja på *mandat* och *uppgift*. Mandat utgör den legitima grunden för insatsen medan uppgift betraktar typen av militär maktutövning som det insatta förbandet praktiserar (exempelvis avskräckande eller tvingande insatser) (Ångström 2015, s.236). Undersökningens samtliga fall har i grunden ett FN-mandat enligt kapitel VII. Det återfinns dock en skildring i dess uppgifter där insatserna i Kosovo och Afghanistan utgjorts av mer tvingande karaktär, medan i Liberia och Mali karaktäriserats genom avskräckande uppgifter (Ångström 2015, ss.238-239).

I oktober 1999 var den första svenska kontingenten KS 01 på plats i Kosovo för att ingå i NATO-ledda KFOR. Styrkebidraget utgjordes av en mekaniserad bataljon som initialt uppgick till 850 soldater (Agrell 2013, s.54; Ångström 2015, s.239). En successiv minskning av styrkebidraget genomfördes därefter varav insatsen avslutades i samband med hemtagningen av KS 27 år 2013. Kosovoinsatsen var i huvudsak fredsframtvigande men har likväl omfattats av fredsbevarande och polisiära uppgifter (Ericson Wolke 2019, ss.536, 538).

Det svenska bidraget till FN-ledda insatsen i Liberia (UNMIL) utgjordes av sex kontingenter mellan åren 2004-2006, med en total numerär på cirka 1200 personer. Utlandsstyrkan ingick i en irländsk mekaniserad bataljon som tillsammans utgjorde UNMIL:s snabbinsatsstyrka (Försvarmakten, a, u.å.). Genom ett mekaniserat bidrag blev det en kraftfull styrkeuppvissning (Ericson Wolke 2019, s.541).

Sveriges styrkebidrag i Afghanistan inleddes 2002 som mellan perioden 2002-2004 utgjordes av cirka 50 soldater per rotation bestående av specialförband. I takt med utökad verksamhet i hela Afghanistan, ökades även den svenska militära närvaron genom att ingå i NATO-ledda ISAF styrkan. Totalt har fler än 8000 svenska soldater ingått i insatsen (SOU 2017:16, ss.20-21). Uppgifterna för den svenska insatsen har varierat med inslag av fredsbevarande och fredsframtvigande verksamhet, samtidigt som offensiva militära operationer genomförts (Ericson Wolke 2019, ss.540-541). Vid årsskiftet 2014-2015 upphörde ISAF och övergick istället till Resolute Support Mission, RSM (Försvarmakten, b, u.å.).

Sverige har sedan 2014 haft styrkebidrag i FN:s stabiliseringsinsats i Mali (MINUSMA) som initialt utgjorts av underrättelseförband. Bidraget har sedan dess etablering genomgått flertalet förändringar där en geografisk omplacering till Gao har genomförts. Samtidigt har styrkebidragets sammansättning förändrats till att omfatta ett skyttekompani med fokus på säkerhetsoperationer (Försvarmakten, c, u.å.) men även etablering av ett styrkebidrag till den multinationella specialförbandsstyrkan Task Force Takuba (Försvarmakten, d, u.å.). Likt mandatet bemyndigar MINUSMA att vidta alla nödvändiga åtgärder för att utföra sina

uppgifter (UNSC 2020, S/RES/2531) karaktäriseras insatsen alltmer som fredsframtvingande.

1.4 Tidigare forskning

Tidigare forskning om militär intervention har under det kalla kriget mer övergripande fokuserat på stormakter. I relation till småstater har det traditionella synsättet varit att betrakta internationellt engagemang som ett medel för överlevnad i en stormaktsdominerande värld. På grund av det stormaktsintresse som forskningsfältet haft, finns viss begränsning i studier som undersöker förutsättningar för exempelvis västeuropeiska småstaters militära interventioner. Efter kalla kriget kan viss ökning skönjas bland litteraturen om småstater i relation till militär intervention (Noreen & Sjöstedt 2021, s.3; se även Keohane 1969; Morgenthau 1967).

Den tidigare forskning som mer specifikt relaterar till denna studie kan bland annat hänvisas till Noreen, Sjöstedt och Ångström (2017). Deras övergripande frågeställningen berör varför småstater deltar i stora krig, och mer specifikt undersöks Sveriges engagemang i Afghanistan inom ramen för ISAF. Artikeln framhäver existerande narrativ och politiska diskurser som bakomliggande förklaringar till varför Sverige deltog i sådan utsträckning. Genom att föreslå ett teoretiskt ramverk i tre nivåer: typidentitet, identitetsroll, strategiska narrativ, argumenterar Noreen et al. för en diskurs bestående av *'catch-all-ism'*, som uppfyller både inhemska och internationella krav (Noreen et al. 2017; Noreen & Ångström 2015).

I linje är även Sjöstedt och Noreen (2021) som framför frågan om hur narrativ och självbilden av fredsnationer förändras när strid uppstår under militära insatser. Genom ett övergripande bidrag till forskningsfältet om småstaters internationella militära engagemang, undersöks den diskursiva problematiken mellan två narrativ, fredsnation och militär kultur, kopplat till Sveriges och Norges involvering i ISAF. Författarna finner att sagda narrativ ständigt utgör och rekonstruera en småstats självbild samt gränserna för acceptabelt och nödvändigt agerande (Sjöstedt & Noreen 2021).

Vidare applicerar De Graaf et al. (2015) i sin antologi strategiska narrativ i kontexten av olika staters engagemang i Afghanistan. Exempelvis beskriver Hatto (2015, ss.170-171) hur Frankrikes beslutsfattare misslyckats i att utveckla ett förenligt, tydligt, och konsekvent narrativ avseende insatsens syfte och målsättning. De Graaf och Dimitriu (2015, s.257) framhäver det nederländska engagemanget och argumenterar för att det saknades centrala element för ett framgångsrikt strategiskt narrativ, såsom inget tydligt och övertygande syfte med insatsen, samt avsaknad av dominant narrativ. Samtidigt påtalas att den inhemska politiska debatten präglades av förvirrande och motsättande retorik.

Likt ovanstående exempel kan det konstateras att tidigare forskning om strategiska narrativ och dess koppling till militär intervention i Afghanistan är

framträdande (se även Dimitriu 2012; Hellman & Wagnsson 2015; Ringsmose & Børgesen 2011).

Relationen mellan narrativ och intervention har även undersökts av Roselle (2017) genom att framhäva strategiska narrativs roll inom allianser. Vidare argumenterar Pedersen (2018, ss.235-237; 2020, s.54) att de nordiska småstaterna i allt större utsträckning frångår altruistiska motiv, och istället tar en mer militariserad framfart för att uppnå internationell status och säkerhet. Detta genom att ingå i militära interventioner med USA och NATO, som i sin tur kan generera ökad support mot externa hot. Pedersen menar på att det för Sveriges del blivit tydligare sedan ett ökat närmande till NATO.

Det är av vidare relevans att framhäva Sandman (2019) som i sin avhandling undersöker representationen av våldsanvändning i svensk offentlig diskurs. Detta genom att analysera Sveriges deltagande i fem fredsframtvigande insatser (ONUC, Kongo; UNPROFOR/IFOR, Bosnien-Hercegovina; Operation Artemis, Kongo; ISAF, Afghanistan; OUP, Libyen) undersöks hur våldselementen framträder och försvinner i narrativen bland svensk riksdagsdebatt (Sandman 2019, ss.281-283). Det svenska deltagandet med flygstridskrafter i OUP framhävs tillika av Doeser (2014) som lyfter fram fem bakomliggande faktorer för intervention. Deltagandet kan enligt Doeser förklaras genom: moralisk skyldighet, den internationella rättsliga grunden för insatsen, starkt ledarskap av NATO, brett parlamentariskt stöd, samt tillgängligheten av militära resurser (Doeser 2014a, 2014b, s.652).

Sammantaget har det genomförts viss forskning som specifikt relaterar till denna studie. Det kan dock konstateras att fältet behöver vidgas genom nya infallsvinklar och aspekter. Framför allt genom att undersöka den politiska diskursen om militära insatser utöver den i Afghanistan, som mycket av den tidigare forskningen av specifik relevans till stor del undersöker.

2 Teori

I detta kapitel presenteras centrala delar ur det teoretiska ramverket som undersökningen utgår ifrån.

2.1 Strategiska narrativ

Termen strategiska narrativ anses vara introducerad av Freedman (2006) inom forskningsfältet om internationella relationer och strategiska studier (Dimitriu & De Graaf 2016, s.6; Schmitt 2018, s.489). Freedman ser narrativ som berättelser som på ett övertygande sätt kan förklara händelser. Narrativen blir strategiska eftersom de inte uppstår spontant utan är medvetet konstruerade (Freedman 2006, s.22).

I linje med De Graaf et al. (2015, s.8) kan strategiska narrativ generera en övergripande struktur över hur krig och konflikt kan förstås genom att möjliggöra svar på; *varför, vad, hur* frågor för en given konflikt. Det kan betraktas som ett kommunikativt verktyg skapat av den politiska eliten för att framkalla en åsikt eller känsla, förstärka det inhemska stödet, förklara och rättfärdiga beslut och ageranden, samt övervinna motnarrativ. Narrativen resonerar med hänsyn till nationell kultur, värderingar, normer och attityder gentemot fred och krig (De Graaf et al. 2015, s.8; Miskimmon, O'Loughlin & Roselle 2015, s.57). Med andra ord nyttjas strategiska narrativ på den politiska arenan för att legitimera och skapa enad uppfattning om relevansen och syftet med en militär intervention (Dimitriu & De Graaf 2016, s.6). Således bör det urskiljas från desinformation och propaganda, som har en olikartad agenda (Maley 2015, s.83). För att uppnå effekt är det likväl av vikt att de strategiska narrativen kan rama in en fråga på ett sätt som genererar politiskt agerande, är sammanhängande och framställs med tydlighet så fokus ligger på budskapet som ska förmedlas (Freedman 2015, s.33).

Det teoretiska ramverket om strategiska narrativ har sedan dess introduktion utvecklats där Miskimmon, O'Loughlin, och Roselle varit framträdande. Författarna argumenterar för att den narrativa processen har tre faser; *utformande* (formation), *förmedlande* (projection) och *mottagande* (reception) (Roselle, Miskimmon & O'Loughlin 2014, s.78). För denna studie anses de två förstnämnda faserna, utformande och förmedlande, vara av relevans. Detta då studien avser undersöka hur strategiska narrativ dels utformas på politisk nivå i svensk kontext, dels hur narrativen förmedlas för att däribland skapa enad uppfattning om insatsens nödvändighet.

Miskimmon et al. (2013) argumenterar samtidigt för att strategiska narrativ kan fördelas i tre kategorier. Första kategorin avser system narrativ, och refererar till strukturen av det internationella systemet samt dess aktörer. Andra kategorin, identitet narrativ, innefattar den självuppfattade identitet eller självbild en stat har som baserats på dess historia och erfarenheter (Miskimmon, O'Loughlin & Roselle 2013, s.5; Roselle et al. 2014, s.76). Sveriges självbild som ”do-gooders” är ett exempel där normen om att göra gott dominerar den strategiska diskursen (Ångström 2015, s.257). Tredje kategorin, kontext narrativ, avser det fall narrativet handlar om och förklarar varför en respons är önskvärd, samt hur det ska uppnås och implementeras. Möjlighet finns att skilja de tre kategorierna åt, men likväl finns en oundviklig sammanhängning (Roselle et al. 2014, s.76). Ett tydliggörande exempel kan vara militär intervention där konflikten utgör kontexten, samtidigt som den självuppfattade identiteten har en central roll i narrativen vid beslut om deltagande. Denna studie tillkännager de tre nämnda kategorierna men är implicit uttryckt i undersökningen, medan analysverktyget ligger i linje med De Graaf et al. (2015) som tydliggörs i nästkommande kapitel.

3 Forskningsdesign & metod

I detta kapitel presenteras först den valda forskningsdesignen för uppsatsen. Andra delen handlar om den valda analysmetoden. Tredje delen handlar om uppsatsens avgränsningar. Fjärde delen handlar om genomförandet av undersökningen. Femte delen, som avslutar kapitlet, handlar om det valda källmaterialet.

3.1 Forskningsdesign

Uppsatsens forskningsdesign tar formen av en komparativ small-N studie där narrativ och motiv från de inkluderade fallen analyseras och jämförs. Ett komparativt tillvägagångssätt nyttjas ofta inom det statsvetenskapliga fältet för att jämföra skillnader eller likheter (Halperin & Heath 2020, s.231) och anses därav vara lämplig för studiens syfte. Det kan likväl vara ett värdefullt verktyg för att besvara frågor om olika politiska fenomen men även tjäna ett användbart beskrivande syfte (Halperin & Heath 2020, ss.232-233) som i denna studie avser strategiska narrativ och motiv bakom militär intervention. Studien klassificeras som small-N med hänvisning till antalet få inkluderande fall. Fördelen är att det varken utelämnar det allmänna eller det specifika (Halperin & Heath 2020, ss.237-238). Relaterat till vald design är därtill den externa validiteten, som avser graden av generalisering som kan göras av studiens resultat. För denna undersökning kommer begränsning uppenbara sig i termer av generalisering. Det kan dock tillämpas i mindre utsträckning i form av narrativ som framförs på politisk nivå avseende militära interventioner ur en svensk kontext (Halperin & Heath 2020, ss.192-193). En ytterligare faktor som kan influera utfallet av resultatet är den valda designen som har en begränsning till djupgående analys, där andra aspekter och skapandet av en helhetsbild hade möjliggjorts vid en fallstudie.

3.2 Analysmetod

Undersökningens primära källmaterial utgörs av officiella dokument som medför att det metodologiska förfarandet tar avstamp i textanalys. Den metod som anses lämplig för att uppnå studiens syfte utgörs således av en kvalitativ innehållsanalys. Innehållsanalys avser en systematisk granskning av det textuella innehållet i exempelvis officiella dokument, såsom propositioner, betänkanden samt protokoll,

och är en väl beprövad metod (Halperin & Heath 2020, ss.373-374). Metoden är även användbar för att finna mönster i större mängd material samt för att undersöka eventuella förändringar i inställning genom jämförelse av material från olika tidpunkter (Boréus & Kohl 2018, ss.51, 55). Kvalitativ innehållsanalys avser vidare undersöka innehållet i materialet där motiv, betydelser, och syften bakom politiskt agerande kan framhävas ur texten (Halperin & Heath 2020, ss.376, 386). Med andra ord analyseras innehållet av materialet för att framställa dess mening och intentioner.

Analysmetoden är vidare till viss del induktivt driven där mönster och regelbundenheter kan framträda ur det material som har studerats, för att därefter möjliggöra mindre generalisering (Halperin & Heath 2020, ss.32, 34). Samtidigt bör det påpekas att analysen guidas av de teoretiska antagandena om strategiska narrativ samt dess operationalisering som tydliggörs i avsnitt 3.4. Nämnvärt är att de valda fallen och dess analysperiod ger upphov till god variation utifrån parlamentarisk sammansättning samt insatsernas uppsättning i form av uppgift, ledning, tidsintervall och geografisk plats.

Vidare är validiteten en viktig grundpelare för studien. Genom ett tydligt och trovärdigt sätt förklara hur resultatet uppnåtts, samtidigt som operationaliseringens indikatorer är centrala inom vald teori, minimeras risken för subjektivitet vid momentet kritiskt granskande (Halperin & Heath 2020, s.385).

3.3 Avgränsning

Undersökningen avgränsas till att granska officiella dokument på politisk nivå i relation till respektive inkluderad insats. Syftet är att granska strategiska narrativ som framställs kopplat till svenska militära styrkebidrag och således inkluderas inte övriga engagemang som Sverige parallellt bidrar till.

Studien gör vidare avgränsning till att analyser de fyra numerärt största insatserna som föreligger i närtid, med start i Kosovo (1999) och slutar med Mali (2021). Undersökningen granskar källmaterial som för insatsen i Kosovo avser det svenska militära bidraget till KFOR (1999-2013), i Afghanistan avses ISAF (2001-2014), i Liberia avses UNMIL (2004-2006), och i Mali avses MINUSMA/Task Force Takuba (2014-t.v.).

3.4 Operationalisering

Operationalisering syftar främst till att göra forskningsfrågorna undersökningsbara genom tydliga definitioner, och således möjliggöra upptäckten av det som ska

undersökas i källmaterialet. Samtidigt möjliggörs det för en återskapning av undersökningen (Halperin & Heath 2020, s.149).

Studiens operationalisering baseras på fyra element som omfattar ett starkt strategiskt narrativ (se De Graaf, Dimitriu & Ringsmose 2015; Ringsmose & Børgesen 2011). Dessa element är: (1) *Tydligt syfte*; (2) *Utsikter om framgång*; (3) *Förenlighet*; (4) *Frånvaro av starka motnarrativ*. De fyra elementen appliceras sedermera genom att finna narrativ och uttryck i källmaterialet för respektive insats.

3.4.1 Tydligt syfte

Ett starkt strategiskt narrativ kännetecknas av att det finns ett tydligt och övertygande syfte med insatsen. För att militärt intervensera i konfliktdrabbade länder är det av vikt att narrativen är sammanhängande och kan med tydlighet besvara frågan ”varför detta uppdrag”, som sammanlänkas till värderingar och rolluppfattningar hos den politiska eliten samt allmänheten. En misslyckad framställning av den övergripande målsättningen kan istället ha en negativ effekt på det folkliga stödet för insatsen, framför allt om insatsen medför förluster (De Graaf, Dimitriu & Ringsmose 2015, s.9; Ringsmose & Børgesen 2011, s.513). Med detta resonemang avser undersökningen finna:

- Narrativ och uttryck som påvisar ett tydligt syfte med insatsen.

3.4.2 Utsikter om framgång

Ett starkt strategiskt narrativ påvisar utsikter om framgång i insatsen som genomförs. Detta är något den politiska eliten bör beakta då det folkliga stödet till stor del är beroende av att det finns möjligheter att lyckas med uppdraget. Det folkliga stödet för insatsen kan således fortlöpa om det finns en tro om att insatsen kommer lyckas. Motsatt effekt kan därav uppstå om det inte finns framträdande utsikter om framgång (De Graaf et al. 2015, s.9; Ringsmose & Børgesen 2011, ss.513-514). Undersökningen avser därav finna:

- Narrativ och uttryck som påvisar utsikter om framgång.

3.4.3 Förenlighet

Ett starkt strategiskt narrativ bör vara sammanhängande och konsekvent i framställningen av det militära uppdraget. Om narrativen för insatsens rättfärdigande är under konstant förändring kan pålitligheten till beslutsfattarna få negativ inverkan. Den folkliga förståelsen för insatsen kan således undermineras om olika narrativ för rättfärdigandet av militära trupper utomlands genomsyras av

olika strategier och målsättningar (De Graaf et al. 2015, s.10; Ringsmose & Børgesen 2011, s.514). Undersökningen avser således finna:

- Narrativ och uttryck som påvisar förenlighet.

3.4.4 Frånvaro av starka motnarrativ

Ett starkt strategiskt narrativ kännetecknas av en frånvaro av starka motnarrativ. Detta sammanlänkas till det parlamentariska stödet för insatsen bland de politiska partierna. Om det finns en överhängande konsensus mellan de politiska aktörerna om en militär intervention, är det officiella strategiska narrativet obestridd. Det officiella narrativet kan likväl bli utmanat, även om en majoritet står bakom, genom sammanhängande och konsekventa motnarrativ som ger en tydligare övertygelse om insatsens verkliga progression (De Graaf et al. 2015, s.10; Ringsmose & Børgesen 2011, ss.514-515). Ideologiska motsättningar mellan de olika politiska partierna påvisar dock ofta viss oenighet vid beslutsfattning om militär intervention. Undersökningen avser därav finna:

- Narrativ och uttryck som agerar motnarrativ.
- Finns konsensus bland politiska partier om militär intervention.

3.5 Material

Det empiriska underlaget för studien omfattas av officiella dokument som propositioner, protokoll, samt betänkanden för respektive insats, som anses utgöra primära källor. Vidare anses att det valda källmaterialet besitter hög reliabilitet (Halperin & Heath 2020, s.275). Detta då materialet är offentliga handlingar som borgar för framtida återskapning. Bedömningen är tillika att källmaterialet svarar väl mot undersökningens syfte och forskningsfrågor.

Intervallen för beslutsfattningen varierar mellan olika insatser. I fallet Kosovo var den första propositionen öppet formulerad kopplat till insatsens avslut vilket föranledde att beslut togs vid fyra tillfällen av riksdagen. Övriga inkluderade fall karaktäriseras istället av en större mängd beslutsprocesser då förlängning av respektive insats sker på årlig basis. Ur forskningssyfte innebär det fördelar i form av att större mängd beslut och narrativ kan följas samt möjligheten att upptäcka återkommande narrativ.

För sammanställning av det analyserade källmaterialet, se *bilaga 1*.

4 Resultat & analys

I detta kapitel presenteras inledningsvis resultat och analys av källmaterialet för respektive insats i enlighet med studiens ovan redogjorda operationalisering. Därefter redogörs det för studiens två delfrågor.

4.1 Kosovo

Tydligt syfte

Vad som bland annat är utmärkande för insatsen i Kosovo (KFOR) är det källmaterial som omfattar dess begynnelse. Regeringens proposition framlades i maj 1999 med efterföljande betänkande och debatt i kammaren månaden efter. Under denna period fanns det ingen klarhet om insatsen och ett eventuellt svenskt styrkebidrag gällande tidsförhållanden, sammansättning, stationering och storlek (Prop. 1998/99:112).

När betänkandet skrevs hade vi inte klart för oss vilka förutsättningar som skulle gälla för den fredsstyrka som vi ville skicka dit, men vi ansåg att det var angeläget att från svensk sida visa att vi var beredda att ta ett ansvar för freden i Kosovo.

(Prot. 1998/99:109, anf.127)

Det fanns dock en vilja från svensk sida att delta i en fredsstyrka med hänsyn till det svåra politiska och humanitära läget i Kosovo. Denna vilja kommer däribland från Sveriges tidigare långvariga engagemang genom fredsinsatser i regionen. Det framhålls vidare att en insats är av betydelse för stabilitet och säkerhet i regionen samt att "en internationell fredsstyrka i Kosovo är av avgörande betydelse för att flyktingar skall kunna återvända och för att fred och förutsättningar för en demokratisk utveckling skall kunna skapas" (Prop. 1998/99:112, s.9).

På grund av att det inte fanns någon tidsbegränsning i första propositionen uppstod en fördröjning till 2008 då svensk militär närvaro behandlades på nytt. Även om uppgifterna för styrkebidraget har förändrats under åren, framställs narrativen om varför insatsen är nödvändig som konstanta, med yttersta syftet att säkerställa stabilitet och säkerhet i Kosovo (Prop. 2008/09:72, ss.10-11).

Utsikter om framgång

År 2001 ansågs det nödvändigt att utvidga mandatet för den svenska styrkan till följd av en negativ utveckling med ökade våldshandlingar i Kosovo och dess gränstrakter (Bet. 2000/01:UU12). I samband med den andra utökningen av mandatet år 2007, påtalas de oroligheter som utbrutit i mars 2004 med attacker riktade mot KFOR vilket påtvingade truppförstärkningar av NATO (Prop. 2006/07:51). Det är först i samband med behandlingen av fortsatt deltagande år 2008 som viss form av utsikter om framgång uppmärksammas. Regeringen understryker att säkerhetsläget är förhållandevis stabilt, men att utvecklingen är svår att förutse, med bedömningen att det föreligger ett vidare behov av internationell militär närvaro. Likaså påpekas att NATO:s bedömning är att nuvarande styrkenivå är en förutsättning för att KFOR:s huvuduppgift ska kunna lösas (Prop. 2008/09:72). Ett år senare sker en ny behandling om fortsatt deltagande. Det framhävs nu att betydande framsteg har gjorts där förutsättningarna för KFOR kommer ändras till följd av en positiv utveckling i Kosovo senaste året. Säkerhetsläget ses som förbättrat där Kosovos egna förmågor att upprätthålla lag och ordning har förstärkts. Regeringen betonar tillika NATO:s bedömning om en positiv utveckling, som i sin tur avser successivt reducera KFOR:s militära styrkor framgent. I linje med NATO är regeringens förslag att den svenska styrkan genomgår liknande reduktion som efter 2010 i normalfallet ska uppgå till 70 personer (Prop. 2009/10:37). En reduktion och ominriktning av det militära bidraget anses vara lämpligt i takt med förminskat hot mot säkerheten i landet (Bet. 2009/10:UFöU2, s.2).

Förenlighet

Trots den något otydliga inledningen om ett eventuellt styrkebidrag till KFOR, lades det från start betoning på dess legitimering, ”ett beslut från FN:s säkerhetsråd eller OSSE utgör den folkrättsliga grunden för insatsen. Detta ligger i linje med Sveriges utrikespolitik och är en förutsättning för att vårt land skall delta med väpnad styrka i internationella fredsfrämjande operationer.” (Bet. 1998/99:UFöU2, s.1).

Den folkrättsliga grunden för insatsen framställs i senare skede alltmer tydligare och konsekvent genom att understryka ett bemyndigande i enlighet med FN-stadgans kapitel VII (Prop. 2008/09:72). Regeringens skäl till ett militärt styrkebidrag, utöver en folkrättslig grund, framhävs genomgripande med hänsyn till situationen i Kosovo och behovet av en väpnad internationell styrka. Även om det i samband med att en reduktion av totala numerären föreslås i proposition 2009/10:37 i takt med ett förbättrat säkerhetsläge, återfinns en fortsatt tydlighet om nödvändigheten av ett militärt styrkebidrag. Däremot finns en påtaglig frånvaro av tydlighet i det svenska bidragets uppgifter i behandlingen om deltagande under 1998/99, men även senare under 2008/09. Viss framställning av uppgifterna sker då mandatet för den svenska styrkan utvidgats till att omfatta ett större geografiskt område med gränsnära KFOR-operationer i f.d. jugoslaviska republiken Makedonien (Bet. 2000/01:UU12) samt kunna förstärka den EU-ledda insatsen i Bosnien och Hercegovina (Prop. 2006/07:51). Framställningen av uppgifterna för

det fortsatta svenska styrkebidraget blir tydligare i proposition 2009/10:37 samt 2011/12:33.

Frånvaro av starka motnarrativ

Till följd av regeringens första proposition om ett svenskt militärt styrkebidrag till Kosovo lämnades tre motioner. Som tidigare noterats fanns det en oklarhet om sammansättningen för ett eventuellt styrkebidrag. M yrkade på att bidraget skulle utgöras av en bataljon (Mot. 1998/99:U12) medan FP befarade att ett mer omfattande bidrag kunde behövas (Mot. 1998/99:U13). MP riktade i sin motion kritik mot NATO:s bombningar och ansåg som följd att NATO:s medverkan bör vara begränsad (Mot. 1998/99:U11). Som även framgår i debatten fanns det vid denna tidpunkt olika uppfattningar mellan partierna gällande konfliktens upprinnelse och konsekvenserna av NATO:s flyngrepp (Prot. 1998/99:109, anf.127). Däremot fanns en samsyn om den kritiska situationen i Kosovo där en internationell insats var nödvändig och som Sverige skulle vara delaktig i.

En förändrad inställning kan dock urskiljas i samband med proposition 2008/09:72. Regeringen såg fortfarande ett behov av ett militärt styrkebidrag, medan S, V, MP yrkade i sin motion att avsluta det svenska bidraget till KFOR alternativt en utfasning i början av 2009 (Mot. 2008/09:U8). Det ansågs vara av större vikt att bidra genom civila områden jämfört med militära styrkor (Prot. 2008/09:53, anf.100). Efterföljande år behandlas det om ett fortsatt deltagande där oppositionen på nytt riktade kritik mot insatsens långsamma avveckling: ”Hade vi varit i regeringsställning hade vi avvecklat insatsen i enlighet med vad vi motionerat om tidigare” (Mot. 2009/10:U2, s.2). Trots den kritik som framförts fanns ett enigt ställningstagande om att stödja förslaget om fortsatt deltagande. En frånvaro av starka motnarrativ går likväl att skönja i samband med insatsens sista behandling om deltagande i proposition 2011/12:33. Den motsättning som framförs av SD riktas mot numerären av styrkebidraget framgent och inte mot insatsen i sig (Mot. 2011/12:U11).

Sammanfattning

Narrativ med ett tydligt syfte om varför ett svenskt militärt styrkebidrag bör ingå i insatsen har varit framträdande i det granskade källmaterialet. Framställningen av narrativ som belyser utsikter om framgång har varit marginella, där betydande framsteg uppmärksammas först i behandlingen för fortsatt deltagande 2009/10. Det finns en förenlighet avseende insatsens legitimering, medan viss brist uppstår i framställningen av de militära uppgifterna för det svenska styrkebidraget. Vidare har en enighet funnits avseende att Sverige ska bidra med militära styrkor. Däremot har det inte varit en frånvaro av starka motnarrativ då oppositionen yrkade på att avsluta insatsen betydligt tidigare.

4.2 Liberia

Tydligt syfte

De huvudsakliga uppgifterna för FN:s styrka i Liberia (UNMIL) utgjordes av att 1) stödja genomförandet av avtalet om eldupphör, 2) underlätta humanitär verksamhet och främjande av mänskliga rättigheter, 3) stödja reformering av säkerhetssektorn, 4) stödja genomförandet av fredsavtalet. Likväl fanns den viktiga uppgiften att genomföra arbetet med avväpning, demobilisering, reintegration samt återanpassning (även kallat DDRR) (Prop. 2003/04:61, s.8). Uppgifterna för det svenska styrkebidraget har genom åren varit bestående och har bland annat omfattat att genomföra bevakningsuppgifter, stå för säkerhet i samband med DDRR-processen, skydda underhållsvägar inom missionsområdet, samt skydd av civila (Prop. 2003/04:61, s.9; Prop. 2004/05:61; Prop. 2005/06:67, s.9).

Konsekvenserna av inbördeskriget mellan 1989-2003 i Liberia har genomgripande påtalats i det granskade materialet. Däribland genom att civilbefolkningen varit utsatt, i synnerhet kvinnor och barn, den säkerhetspolitiska stabiliteten i regionen har hotats, samt behovet av humanitärt stöd (Bet. 2003/04:UFöU1, s.8). Den politiska debatten genomsyras av liknande framställningar: ”Syftet är att stabilisera situationen i landet. Det 14-åriga – alltså väldigt långa – inbördeskriget och vanstyret i Liberia har bland annat orsakat upp mot 150 000 människors död, en miljon flyktingar, 50 000 barn-soldater” (Prot. 2003/04:71, anf.62).

Det sammansatta utrikes- och försvarsutskottet betonar att det är av stor vikt med ett svenskt styrkebidrag till fredsoperationen i Liberia och anser:

[...] att Sverige genom insatsen i Liberia dels visar sitt fortsatta starka engagemang för konfliktförebyggande och hantering av afrikanska konflikter, i enlighet med svensk Afrikapolitik, dels i konkret handling demonstrerar det starka svenska stödet för FN:s fredsbevarande verksamhet.

(Bet. 2003/04:UFöU1, ss.9-10)

Vidare understryks vikten av en konfliktlösning för att uppnå fredlig utveckling i Västafrika, där utan ett starkt internationellt engagemang kan få regionen att falla tillbaka till tidigare våldsamerheter (Bet. 2005/06:UU11, s.8).

Utsikter om framgång

I regeringens inledande proposition anges att ”ett kvalificerat svenskt förband med god tradition och förmåga av fredsbevarande uppträdande, utrustat med moderna pansarskyttefordon, skulle utgöra ett viktigt bidrag till missionen” (Prop. 2003/04:61, s.11). Vidare noteras att insatsen är riskfylld avseende militära hot,

sjukdomar och kriminalitet. Bedömningen av utskottet är likväl att insatsen är väl avvägd (Bet. 2003/04:UFöU1, s.10). Året därpå föreslogs att insatsen skulle förlängas ytterligare 12 månader med förändringen att utöka styrkebidraget till högst 300 personer (Prop. 2004/05:61). I utrikesutskottets betänkande poängteras att UNMIL bedrivit en framgångsrik DDRR-process och att det säkerhetspolitiska läget har förbättrats. Det framgår även att: "I månadsskiftet oktober/november 2004 utbröt t.ex. oroligheter i huvudstaden Monrovia, som endast kunde bringas under kontroll efter ett kraftfullt ingripande från UNMIL. Den svenska snabbinsatsstyrkan visade härvid prov på skicklighet och kunnande" (Bet. 2004/05:UU5, s.5).

Efterföljande år framläggs den sista propositionen om ett förlängt styrkebidrag till november 2006 där det bland annat betonas att:

Omdömen om den svenska truppen från såväl FN i New York, UNMIL som liberianer är uteslutande positiva. Välutbildade och motiverade soldater i kombination med god utrustning utgör en uppenbar styrka. Den svenska truppens närvaro gör att lugn genast infinner sig då de anländer till oroshärdar.

(Prop. 2005/06:67, s.11)

Att det nås framgång kan även utläsas genom att trots en bräcklig politisk situation har insatsen bidragit med att upprätthålla vapenvilan från 2003, samt att allmänna val har genomförts under hösten 2005 där Afrikas första kvinnliga president valdes (Bet. 2005/06:UU11, s.5).

Förenlighet

Likt ovan har påpekats så har uppdraget för det svenska styrkebidraget varit densamma genom insatsen. Likaså har den rättsliga legitimeringen av insatsen varit bestående, vilket framgår i regeringens propositioner. Det framhävs att insatsen har ett mandat under kapitel VII i FN-stadgan, att det svenska bidraget är en väpnad styrka, samt att insatsregler (rules of engagement) har fastställts utefter mandatet. Skälen till regeringens förslag har även till stor del varit bestående. Den förändring som skett mellan första och sista propositionen omfattar en utökning av styrkebidraget som inledningsvis föreslog högst 240 personer, och därefter maximalt 500 personer (Prop. 2003/04:61; Prop. 2005/06:67).

Frånvaro av starka motnarrativ

Anmärkningsvärt för den svenska insatsen i Liberia är att beslutsfattningen präglats av en genomgripande konsensus mellan partierna.

Allt detta handlar om människor som ska göra en militär insats för fred och säkerhet. Det är det mest allvarliga beslut som vi fattar i riksdagen. Det är också orsaken till att vi anser att det är mycket viktigt att vi har en helt enig riksdag som står bakom ett betänkande av detta slag.

I den första riksdagsdebatten anfördes dock en kritisk kommentar av MP som ansåg att det svenska styrkebidraget om 240 personer var blygsamt i förhållande till den totala numerären av FN:s insats (Prot. 2003/04:71, anf.61). Vidare lämnades en följdmotion av FP i samband med den sista propositionen, men som inte var kritik mot själva insatsen (Mot. 2005/06:U3; Prot. 2005/06:74, anf.1).

Sammanfattning

Sammantaget påvisar det granskade materialet en existens av narrativ med ett tydligt syfte om varför ett svenskt styrkebidrag behövs, som i korthet avser stabilisera situationen i landet och på så vis även i regionen. Framställningen av narrativ som belyser utsikter om framgång kan tydas genomgripande i materialet. Det finns en förenlighet i det strategiska narrativet där framställningen om det militära uppdraget är konsekvent samt den legitima grunden för insatsen. Likaså finns en frånvaro av starka motnarrativ där det funnits en överhängande konsensus mellan partierna om insatsens nödvändighet.

4.3 Afghanistan

Tydligt syfte

Den svenska militära insatsen inom ramen för ISAF har varit omfattande och genom åren genomgått stora variationer. Inledningsvis föreslogs ett litet styrkebidrag om högst 45 personer vars syfte låg i att bidra till ökad säkerhet i huvudstaden Kabul. Bidraget skulle dels ligga i linje med det omfattande engagemang Sverige redan har i Afghanistan, dels påvisa ett aktivt ansvarstagande gentemot FN:s fredsarbete i landet (Prop. 2001/02:60, ss.6-8). Några år senare utvidgades mandatet för ISAF till att omfatta hela Afghanistan vilket föranledde till en etablering av regionala enheter för säkerhet och uppbyggnad (s.k. Provincial Reconstruction Teams, PRT). Syftet med utvidgningen var däribland att skapa säkerhet för landets myndigheter, FN och internationell personal inom återuppbyggnad och humanitär verksamhet. Ett svenskt deltagande till ett PRT ansågs viktigt för att främja säkerhet och utveckling i Afghanistan (Prop. 2003/04:71, ss.9, 14). Det svenska styrkebidraget kom efterföljande år att förändras markant gällande numerär och uppgifter. Däribland genomfördes det under 2010-2011 en förändring där styrkan gick från stridande till stödjande säkerhetsinsatser. Uppgifterna för styrkebidraget omfattades i större utsträckning av att stödja och utbilda de afghanska säkerhetsstyrkorna (ANSF), med syftet att säkerhetsansvaret successivt skulle överlämnas från ISAF till de afghanska myndigheterna (Prop. 2011/12:29, s.25).

Genom åren har det i den politiska debatten framhävts motiv för deltagande av större bredd. Däribland att betona den svenska traditionen av deltagande i fredsfrämjande insatser och det solidariska ansvaret att bidra till en fredlig utveckling i omvärlden (Prot. 2002/03:37, anf.171, 176). Likväl understryks att insatsen ska bidra till fredlig och demokratisk utveckling i Afghanistan men även att:

Vi är också i Afghanistan därför att vi tillsammans med de flesta andra länderna vill stoppa talibanerna från att ta över styret igen. Vi vill inte låta Afghanistan återigen bli en säker tillflyktsort för terrorister och kriminella. Vi vill inte heller att Afghanistan ska fortsätta att vara den alltigenom dominerande producenten och exportören av heroin och opium.

(Prot. 2009/10:32, anf.178)

Utsikter om framgång

Narrativ som påpekar utsikter om framgång har genomgripande varit marginella för insatsen i Afghanistan. Inledningsvis var framställningen av insatsen till viss del positiv där utskottet konstaterade att ISAF utgjorde en framgångsrik fredsinsats (Bet. 2002/03:UFöU1, s.12). Säkerhetsläget hade förbättrats i Kabul sedan den internationella etableringen och det svenska styrkebidraget ansågs uppskattat (Prop. 2002/03:21, ss.6, 8). Vidare fanns en stark tilltro till etableringen av de olika PRT, där det i proposition 2005/06:34 påtalas att de svenska erfarenheterna av dessa var mycket goda. I samband med att uppgifterna övergick till alltmer stödjande och utbildande till de afghanska säkerhetsstyrkorna, framhålls att Sverige bidragit till deras ökade förmåga att initiera, planera, leda och genomföra operationer (Prop. 2012/13:41, s.30).

Propositionerna har genom åren blivit mer omfattande med detaljerade lägesbeskrivningar om situationen i Afghanistan. Samtidigt som det går att tyda utsikter om framgång är de stora utmaningarna dock påtagliga, som även återspeglas i den politiska debatten. Gemensamt är att det internationella och svenska engagemanget är av stor vikt för att skapa positiv utveckling i landet.

[...] de militära insatsernas uppgift i situationer som dessa är att skydda den politiska, ekonomiska och civila process som är avgörande för framgång. Utan det skyddet är inte den politiska, ekonomiska och civila utvecklingen möjlig. Då kollapsar stats- och fredsbyggandet.

(Prot. 2010/11:35, anf.25)

Förenlighet

Den folkrättsliga förankringen med ett tydligt mandat från FN:s säkerhetsråd har genomgripande betonats där insatsen har stöd i FN-stadgan kapitel VII. Vad som

dock är mindre tydligt avser framställningen av det militära uppdraget. Den svenska militära insatsen inom ramen för ISAF har varit under konstant förändring där uppgifterna varierat samtidigt som olika strategier implementerats. Inledningsvis var uppgifterna till stor del stabiliserande genom deltagande i PRT (Prop. 2005/06:34, s.17). En förändring sker sedan i samband med behandling om fortsatt deltagande 2009 samt 2010. I propositionerna uppmärksammas en ny ISAF strategi med fokus på skydd av civila (Prop. 2009/10:38, s.14; Prop. 2010/11:35, s.16). Strategin är mer känd som *counterinsurgency* (COIN), vilket dock aldrig nämndes i dokumenten. Detta föranledde till alltmer stridande uppgifter för det svenska styrkebidraget. Ytterligare förändring blev att övergå från stridande till stödjande uppgifter, som kom i samband med ISAF:s transitionsprocess under 2010. Strategin innebar nu att gradvis överlåta säkerhetsansvaret till de afghanska myndigheterna. Samtidigt skulle den militära strukturen i Sveriges PRT avvecklas under 2012 för att övergå till civil ledning, Transition Support Team (Prop 2011/12:29, ss.18-19).

Frånvaro av starka motnarrativ

Genom åren har det funnits starka motsättningar mot ett militärt deltagande i Afghanistan. Inledningsvis fanns det dock en konsensus på politisk nivå där ett deltagande ansågs nödvändigt. Först i samband med proposition 2003/04:71, som innebar en utvidgning av det svenska bidraget, uppstod motsättningar från V. Motviljan förelåg gentemot ett ökat militärt deltagande med insatser utöver dem Sverige redan bidrog till där det ansågs föreligga risk för sammanblandning mellan ISAF och OEF (Operation Enduring Freedom) (Mot. 2003/04:U25). Denna farhåga har kontinuerligt påtalats i samband med beslut om fortsatt deltagande.

Hur ska ISAF kunna främja fred i Afghanistan om man i allt högre utsträckning sammanblandas med en insats som har det rakt motsatta uppdraget? OEF:s uppdrag är i dag inte att främja fred i Afghanistan. OEF:s uppdrag är att föra krig.

(Prot. 2006/07:116, anf.255)

Även S och MP har vid upprepade tillfällen betonat vikten av att skilja de två internationella styrkorna åt på grund av deras olika mandat och uppgifter (Mot. 2006/07:U5; Mot. 2006/07:U6; Mot. 2008/09:U10; Mot. 2008/09:U11).

Vidare har det från 2010/11 och framåt framhållits motsättningar om deltagande från SD. Ett tillbakadragande ansågs nödvändigt för att istället fokusera på det nationella försvaret och dess uppbyggnad (Mot. 2010/11:U3). Motnarrativ har även uppstått om huruvida Sverige befunnit sig i krig eller inte. Förespråkare för insatsen menar att så inte är fallet, medan andra påpekar motsatsen.

Med stor sorg kan jag konstatera att Sverige för första gången på 200 år befinner sig i krig. Det är uppenbart att Afghanistan i dag är ett land i krig. Det är ett krig där Sverige på inget sätt är opartiskt eller neutralt.

(Prot. 2008/09:52, anf.163)

Det strategiska narrativet har likväl utmanats där motståndare till den militära insatsen genomgripande påtalat att den verkliga progressionen är ett misslyckande där inga framsteg gjorts: ”Efter mer än tio års utländsk militär närvaro i Afghanistan kan vi konstatera att den internationella insatsen har misslyckats grundligt. Våldet ökar, de civila dödsoffren ökar och hoppet om fred kommer allt längre bort.” (Prot. 2013/14:47, anf.177).

Över lag fanns dock en bred samsyn om vikten av ett militärt deltagande där en majoritet visat sitt stöd. Det stora undantaget är V som varit emot ett militärt deltagande genom åren, men även SD efter 2010. Likväl har MP haft enstaka motsättningar gällande den numerära utökningen.

Sammanfattning

Sammantaget finner studien att det motiverats om varför ett svenskt militärt deltagande är nödvändigt där ett övergripande syfte framställts, men som kom att vidgas i takt med ett ökat deltagande. Påtagligt är även att narrativen om insatsens nödvändighet är allomfattande där flertalet aspekter inkluderas. Narrativ som påtalar utsikter om framgång är marginella men går att tyda. Större utrymme ges till de omfattande utmaningarna och således varför insatsen bör fortlöpa. Det finns en förenlighet gällande en legitimering för insatsen som konsekvent betonas. Bristande är dock framställningen av det militära uppdraget som under åren genomgått konstanta variationer gällande strategier, uppgifter och förändringar i styrkebidraget. Vidare har det inte funnits en frånvaro av motnarrativ, men där en överhängande majoritet på politisk nivå varit positiva till ett deltagande och givit sitt stöd.

4.4 Mali

Tydligt syfte

FN:s stabiliseringsinsats i Mali (MINUSMA) etablerades efter att situationen i landet ansågs utgöra ett hot mot internationell fred och säkerhet. Det kritiska läget i Mali har genomgripande påtalats i det granskade materialet med betoning på att väpnade extremistgrupper och kriminella grupper orsakat omfattande mänskligt lidande. Konflikten har som följd gjort att en svår humanitär situation råder, samt att utvecklingen och säkerheten i regionen påverkats negativt (Prop. 2013/14:189). Ett svenskt deltagande i insatsen ansågs viktigt för att ta ett solidariskt ansvar för fred och säkerhet (Prot. 2013/14:124, anf.57). Styrkebidraget skulle därmed ligga i linje med det svenska engagemanget för fred och utveckling i Afrika (Bet. 2013/14:UFöU2, s.6). Samtidigt understryks att det finns ett ”svenskt intresse av att bidra till ansträngningarna att minska förekomsten av terrorism och människohandel i Mali och det större Sahelområdet” (Prop. 2013/14:189, s.12). Påtagligt är tillika att det genomgripande lyfts fram att Sveriges nationella säkerhet

kan främjas genom deltagande i internationella insatser (Prot. 2014/15:96; Prot. 2019/20:137).

Det övergripande syftet med ett styrkebidrag till MINUSMA betraktas därav som ett sätt att öka säkerheten och skapa förutsättningar för långsiktig stabilitet och utveckling genom det solidariska ansvaret (Prop. 2018/19:69). Även om styrkebidraget genomgick en förändring att frångå underrättelseförband till etablering av skyttekompani i samband med behandling om fortsatt deltagande 2019/20, är det övergripande syftet kvarstående (Prop. 2019/20:29).

Viss förändring går att tyda i samband med förslaget om att lämna styrkebidrag till fransk-ledda Task Force Takuba. Insatsen har till uppgift att bekämpa terroristgrupper för att motverka en ökad spridning. I propositionen framhäver regeringen att: ”Task Force Takuba i sin helhet syftar till att stärka Malis regering, det internationella samfundets och G5 Sahels möjlighet att verka för att skapa fred och utveckla regionen” (Prop. 2019/20:86, s.9).

Det påtalas nu mer i den politiska debatten behovet av att möta det ökade säkerhetsshotet från väpnade terrorgrupper (Prot. 2019/20:137). Likväl om syftet är i linje med bidraget till MINUSMA är det noterbart att de två styrkebidragens uppgifter och målsättningar är olika, som tydliggörs nedan.

Utsikter om framgång

Situationen i Mali är komplex med mångfacetterade utmaningar. Säkerhetsläget är instabilt som till stor del förvärrats i delar av landet. Genomgripande betonas säkerhetsutmaningar kopplat till terrorism, organiserad brottslighet, svår humanitära situation och kränkningar av mänskliga rättigheter. Genomförandet av fredsavtalet från 2015 går långsamt, men samtidigt belyses att vissa framsteg gjorts gällande avtalets DDR-process. Likväl framhävs att insatsen är farlig där attacker i allt större utsträckning riktas mot MINUSMA. Däribland mot de internationella förläggningarna, men även att över 220 MINUSMA-anställda mist livet sedan insatsen formellt inrättats 2013 (Prop. 2020/21:32).

Trots den svåra situationen går det att tyda narrativ som påpekar utsikter om framgång, något som lyfts fram bland flertalet anföranden i den politiska debatten: ”Han berättar om hur man som svensk soldat kör in i byar med glada barn som springer efter fordonet för att de vet att dessa soldater representerar ordning, stabilitet och kamp mot krafter som vill slita sönder deras samhällen” (Prot. 2015/16:104, anf.125)

Det är även vanligt att ledamöter besöker de internationella insatserna och sedan delger sina upplevelser i anförandet:

Vi kunde konstatera att den attityd och de människor som mötte personalen ute i en by som vi var med och besökte och patrullerade i var mycket uppskattande. Det var uppenbart att den svenska personalen var välkommen och att den svenska insatsen var uppskattad av de människor som bodde där och som naturligtvis hoppas på en bättre framtid i ett bättre, säkrare och fredligare Mali.

(Prot. 2016/17:121, anf.127)

Utsikter om framgång är tillika framstående kopplat till den svenska underrättelseförmågan som styrkebidraget inledningsvis bestod av. Genom den förmågan understryks att Sverige bidragit med unik kompetens som är av stor vikt för MINUSMA och som samtidigt bidragit till att utveckla FN:s kompetenser inom området (Prot. 2015/16:104, anf.115).

Förenlighet

Att det finns ett tydligt mandat för insatsen anses centralt vilket återspeglas i källmaterialet. Den folkrättsliga grunden betonas konsekvent där styrkebidraget till MINUSMA har stöd från kapitel VII i FN-stadgan, samt att det finns en inbjudan från värdnationen Mali (Prop. 2019/20:29). Likväl finns en tydlig framställningen av den folkrättsliga grunden för styrkebidraget till Task Force Takuba (Prop. 2019/20:86).

En allt mindre sammanhängande och konsekvent framställning kan dock urskiljas kopplat till det militära uppdraget och målsättningar med insatsen. Inledningsvis formuleras den huvudsakliga målsättningen i mer generella termer:

Målet för svenskt deltagande i insatsen är att bidra till att uppfylla MINUSMA:s mandat enligt säkerhetsrådets resolution och därigenom bidra till förbättrad säkerhet i Mali, till att staten fortsätter att återfå kontrollen i hela landet och till att understödja långsiktigt hållbara lösningar på krisen i landet.

(Prop. 2013/14:189, s.12)

Likaså framställs att: ”Huvuduppgiften för det svenska förbandet är att till stöd för genomförandet av MINUSMA:s mandat bidra till insatsens underrättelseenhet” (Prop. 2014/15:68, s.11). Formuleringen av det övergripande målet och underrättelseförbandets uppdrag är bestående även i senare skede, men där en alltmer detaljerad överblick ges. I samband med proposition 2017/18:180 och övriga propositioner därefter, finns numera en avdelad sektion för målsättningar med ett fortsatt svenskt deltagande. Målsättningarna spänner över bred vidd och innefattar bland annat att bidra till förbättrad säkerhet och långsiktig fred, utveckla underrättelseförmågor inom FN, stödja andra truppbidragarländer genom kompetenshöjning, samt genom deltagande höja nivån hos nationella krigsförband (Prop. 2017/18:180, ss.13-15). Ytterligare förändring uppstår i samband med styrkebidragets omstrukturering mot ett skyttekompani vilket föranleder till förändrad huvuduppgift, med betoning på att bidra till stabilitet i operationsområdet genom närvaro och patrullering, samt viss förändring i målsättningar (Prop. 2019/20:29, ss.14-16). Samtidigt som omstruktureringen sker behandlas förslaget om ett styrkebidrag till Task Force Takuba. Styrkebidraget som ska utgöras av specialförband har märkbart olika huvuduppgifter, där offensiva tillvägagångssätt nyttjas för att bekämpa terroristgrupper, samt olika målsättningar. Däribland är en noterbar målsättning att styrkebidraget ska ”bidra till stärkta försvars- och säkerhetspolitiska samarbeten med Frankrike och andra länder som deltar i insatsen,

inte minst de nordiska och baltiska grannländerna som deltar” (Prop. 2019/20:86, ss.9-10).

Frånvaro av starka motnarrativ

Det har sedan första behandlingen om ett styrkebidrag till MINUSMA funnits en konsensus mellan partierna i själva sakfrågan om att bidra till insatsen. Noterbart är att det genom åren framlagts ett antal motioner med diverse förslag. Vid flertalet tillfällen har kritik riktats mot FN insatsens begränsade förmåga till medicinsk evakuering, så kallad Medevac. Alliansen har till följd lämnat ett antal motioner och yrkat på att initiativ bör tas för att säkerställa tillräcklig tillgång av denna förmåga, så den svenska styrkan kan utföra sina uppgifter i hela operationsområdet (Mot. 2014/15:3056; Mot 2015/16:3362). Det har även funnits en motsättning gällande sagda målsättningar med insatsen där alliansen löpande kritiserat dessa för att vara övergripande och ej mätbara (Mot. 2015/16:3362; Mot. 2016/17:3708; Mot. 2017/18:4061). Motsättningarna gentemot ett fortsatt deltagande ökas i samband med behandlingen 2019/20. SD vill se att styrkebidraget avvecklas senast 31 december 2021 då det anses att Sverige bör fokusera på totalförsvarets återuppbyggnad (Mot. 2019/20:3411). M och KD vill utvärdera insatsen för att se hur resurserna kan nyttjas maximalt för att på sikt avveckla styrkan. Samtidigt framhävs att det säkerhetspolitiska läget i Sveriges närområde försämrats och således bör nationella behov prioriteras (Prot. 2019/20:44, anf.84, 86). Dessa motsättningar framställs även i den senaste behandlingen för 2020/21 där SD vill se en avveckling till slutet av år 2021 (Mot. 2020/21:3736), medan M, KD, L vill att en exitstrategi för avveckling upprättas (Bet. 2020/21:UFöU3, s.15). Partierna ställer sig dock bakom ett fortsatt deltagande.

Vidare är motnarrativ framstående i behandlingen om ett styrkebidrag till Task Force Takuba. SD yrkar på att propositionen ska avslås för att istället lägga resurser på det nationella försvaret som följd av ett försämrat säkerhetspolitiskt läge i Sveriges närområde (Mot. 2019/20:3534). V vill inte ställa sig bakom ett styrkebidrag på grund av den offensiva insats det är, samtidigt som det påtalas att: ”För oss i Vänsterpartiet är det viktigt att det är FN som styr och leder de militära insatserna för fred i världen och inte enskilda länder eller organisationer som Nato eller EU” (Prot. 2019/20:137, anf.1). Mellan övriga partier finns dock en samstämmighet om vikten av ett styrkebidrag till Task Force Takuba.

Sammanfattning

Sammantaget finner studien att det motiveras om varför insatsen är nödvändig där ett övergripande syfte framställs konsekvent, men att det är allomfattande där flertalet aspekter inkluderas. Det övergripande syftet med ett styrkebidrag till Task Force Takuba är i linje med bidraget till MINUSMA, men med marginella skillnader. Narrativ som påpekar utsikter om framgång är få i antalet. Det som framhävs är främst kopplat till uppskattningen av det svenska bidraget och dess förmågor. Vidare finns en förenlighet relaterat till legitimeringen av de två styrkebidragen där den folkrättsliga grunden tydligt framgår. Likaså för det militära

uppdraget även om styrkebidraget förändrats. Bristande är dock framställningen av målsättningar som förändras genom åren och som även här omfattar en bred mängd aspekter. Konsensus har funnits mellan partierna i sakfrågan om ett deltagande i MINUSMA. Motnarrativ har dock på senare år uppenbarat sig i allt större utsträckning om ett framtida deltagande. Merparten var för ett styrkebidrag till Task Force Takuba, men även här fanns det motsättningar gällande prioritering.

4.5 Delfråga 1

Studiens första delfråga avser jämföra insatserna utefter de fyra fastställda elementen och formulerades:

Framträder distinkta skillnader/likheter i narrativen mellan insatserna?

Första elementet avser att det finns ett *tydligt syfte* med insatsen vilket utgör en central del i det strategiska narrativet. Undersökningen finner att den politiska eliten framställer ett syfte med ett militärt styrkebidrag i samtliga fall. Insatsen i Afghanistan är dock utmärkande till följd av markanta förändringar i styrkebidraget och det militära uppdraget. Detta medförde att det syfte som initialt formulerats kom att förändras genom åren. Även Mali är utmärkande på grund av förändrat styrkebidrag till MINUSMA samt ett deltagande i Task Force Takuba. Det framställda syftet med bidraget till MINUSMA betraktas dock som sammanhängande, och för Task Force Takuba anses syftet vara i linje med den andra insatsen.

Relaterat är tillika hur insatsens nödvändighet mer övergripande motiveras, något som går att tyda bland respektive insats men där framställningen är av bred karaktär där flertalet aspekter inkluderas. Detta tydliggörs nedan i *delfråga 2*.

Andra elementet i ett starkt strategiskt narrativ berör *utsikter om framgång* som är av vikt för att det folkliga stödet kan fortlöpa. Undersökningen finner att liknande narrativ går att tyda i samtliga insatser men med viss begränsning. Insatsen i Liberia är utmärkande där positiva narrativ genomgripande påtalas, till skillnad från övriga insatser där framställningen varit marginell. Gemensamt för samtliga insatser är narrativ som betonar de svenska styrkebidragens förmågor samt uppskattning bland lokala och internationella aktörer.

Tredje elementet avser *förenlighet* där framställningen av det militära uppdraget och dess legitimering bör vara sammanhängande och konsekvent. Att det finns ett tydligt folkrättsligt mandat för insatsen är av vikt vilket genomgripande framhävs i källmaterialet i samtliga fall, likväl en stark anknytning till FN. Utmärkande blir här deltagande till Task Force Takuba som inte leds av FN och är beroende av inbjudan från värdnationen, som medförde stor debatt i kammaren med starka motsättningar från V.

Bristande förenlighet uppstår dock gällande framställningen av det militära uppdraget, som kan underminera den folkliga förståelsen för den aktuella insatsen

om olika strategier nyttjas. För insatsen i Liberia har framställningen varit tydlig medan i Kosovo tydliggörs det i senare behandlingar. I Mali har det varit tydligt i dess framställning men förståelsen och stödet kan likväl minska till följd av styrkebidragets förändring. Insatsen som initialt utgjordes av underrättelseförmågor övergick till mer offensiva militära uppgifter genom etablering av skyttekompani och specialförband. Den svenska insatsen i Afghanistan utmärker sig markant i jämförelse där strategier, uppdrag, och styrkans sammansättning varit under konstant förändring. Vidare är det påtagligt att målsättningarna med samtliga insatser är ambitiöst utformade, men där variationer förekommer i framför allt Afghanistan och Mali.

Fjärde elementet betonar vikten av en *frånvaro av starka motnarrativ*. Det finns en svensk tradition av ett starkt stöd på politisk nivå gällande beslutsfattning om militär intervention. En överhängande enighet bland de politiska aktörerna har funnits i samtliga fall, även om vissa motsättningar har varit framträdande. Insatsen i Liberia är det enda fall som haft en genomgripande konsensus medan övriga insatser haft olika grad av motsättningar.

Motnarrativ kan även utmana det officiella narrativet genom att ge en annan bild om insatsens verkliga progression. Exempelvis har motnarrativ gentemot ett militärt deltagande uppenbarat sig där narrativ istället betonar en övergång till civila insatser. Detta påtalas av flertalet partier om deltagandet i Kosovo 2008/09, men även genomgripande av V för insatsen i Afghanistan. Likaså påtalade V genom åren att ISAF och de svenska målsättningarna om ökad säkerhet och demokrati misslyckats, där en annan bild av verkligheten i Afghanistan framhävts, något som samtidigt motsattes från insatspositiva partier.

4.6 Delfråga 2

Studiens andra delfråga avser utveckla hur det på politisk nivå mer övergripande framställs att den specifika insatsen är nödvändig, och formulerades:

Finns det återkommande ideala narrativ?

Som tidigare framhävts gällande teoretiska antaganden om strategiska narrativ, resonerar narrativen med hänsyn till nationell kultur, värderingar, normer, samt attityder gentemot fred och krig. Likaså sker en sammanlänkning till rolluppfattningar hos den politiska eliten och allmänheten, likväl till den självbild en stat har. Detta är även framträdande ur en svensk kontext vid beslut om internationella militära insatser. Undersökningen finner efter granskning av källmaterialet att narrativen om respektive insats nödvändighet är allomfattande där flertalet aspekter lyfts fram, som är i linje med sagda teoretiska antaganden. Det strategiska narrativet för de fyra insatser som studien inkluderat lägger stor betoning på norm och värde drivna motiv för ett deltagande. Ofta porträtteras narrativ om den svåra humanitära situationen som råder i landet där civilbefolkningen är lidande

och behöver omfattande hjälp från det internationella samfundet. Att Sverige ska hjälpa till betraktas som en självklarhet med betoning på solidariskt ansvar för att bidra till fred och säkerhet i omvärlden. Genom ett militärt styrkebidrag kan säkerhet och stabilitet uppnås, som i sin tur kan bidra till mer långsiktiga målsättningar om att främja demokratisk utveckling.

Sverige är en demokrati och ett fritt land där vi har ynnesten att leva i säkerhet. Ett sådant land har också ett ansvar att delta i och bidra till att stärka säkerheten och freden och i förlängningen också garantera människors frihet i hela världen.

(Prot. 2018/19:100, anf.7)

Ovanstående citat behandlar insatsen i Mali, men liknande formuleringar går genomgripande att tyda i samtliga undersökta fall där narrativ drivna ur normer och värderingar är återkommande.

Samtidigt är det påtagligt att narrativ som motiverar ett militärt deltagande även är drivna ur nationella säkerhetsintressen. För insatserna i Afghanistan och Mali är det framför allt utmärkande då framställda intressen avser förhindra spridning av terrorism, kriminalitet, och export av droger till Europa och Sverige. Vidare ses ett militärt deltagande som positivt gällande ökad förmågeutveckling för det nationella försvaret genom att verka i skarp miljö samt samverka med andra styrkebidragande aktörer. Ytterligare återkommande motiv som framlagts i samtliga insatser är att den nationella säkerheten främjas genom att bidra till förbättrad säkerhet i utsatta områden geografiskt avlägset från Sverige. Noterbart är att nationella säkerhetsintressen får en allt större prägel under senare delen av insatsen i Mali. I den politiska debatten är det påtagligt att Sverige bör rikta fokus mot uppbyggnaden av det nationella försvaret till följd av försämrat säkerhetspolitiskt läge i närområdet.

Vid jämförelse av samtliga insatser finner studien flertalet återkommande narrativ om varför ett deltagande är nödvändigt, som kan summeras enligt nedanstående *tabell 1*. Sammantaget finner undersökningen att det svenska strategiska narrativet är allomfattande där den politiska eliten framhäver flertalet aspekter för att rättfärdiga militärt deltagande i internationella insatser.

Tabell 1. Återkommande ideala narrativ på politisk nivå vid beslut om deltagande i internationella militära insatser.

Nationella säkerhetsintressen	Normer & värderingar
<ul style="list-style-type: none">• Förhindra spridning av terrorism och kriminalitet• Ökad förmågeutveckling för nationella försvaret• Stärka nationell och regional säkerhet• Ökat anseende på den internationella arenan• Stärkt samarbete med NATO/FN/enskilda stater	<ul style="list-style-type: none">• Hjälpa utsatt civilbefolkning• Solidariskt ansvar för fred och säkerhet• Sverige som ”do-gooder”• Stärka demokrati och mänskliga rättigheter• Bidra till stabilitet och utveckling• Moralisk skyldighet att stödja FN-sanktionerade insatser

5 Diskussion & slutsats

För att besvara uppsatsens syfte och övergripande forskningsfråga som är: *Hur har strategiska narrativ på politisk nivå nyttjats för att rättfärdiga Sveriges internationella militära insatser*, kan följande slutsatser dras.

Genom att granska respektive insats utefter de fyra elementen och sedan jämföra dem mot varandra uppenbarar sig flertalet skillnader och likheter. Undersökningen finner att insatsen i Liberia uppfyller samtliga fyra elementen för ett starkt strategiskt narrativ. Detta på grund av en genomgripande tydlig och sammanhängande framställning avseende insatsens syfte och uppdrag. Insatsen i Kosovo visar på delvis uppfyllnad i dess framställning. Det har formulerats ett tydligt syfte med insatsen medan utsikter om framgång, förenlighet, och frånvaro av starka motnarrativ medför delvis uppfyllnad. Insatserna i Mali visar på delvis uppfyllnad i framställningen. Ett tydligt syfte framhävs medan utsikter om framgång, förenlighet, och frånvaro av starka motnarrativ medför delvis uppfyllnad. Insatsen i Afghanistan uppfyller inte något av de fyra elementen.

Undersökningen finner således att insatsen i Liberia är det enda fallet som uppfyller samtliga element för ett starkt strategiskt narrativ, medan det strategiska narrativet om militärt deltagande i Afghanistan varit dess motsats.

Vidare finner studien att narrativ om respektive insats nödvändighet är allomfattande och grundar sig ur normer och värderingar, likväl som nationella säkerhetsintressen. Detta kan vara ett sätt att uppnå bred uppslutning på politisk nivå samtidigt som det möjliggör ett folkligt stöd, till följd av ett tillfredsställande strategiskt narrativ. Insatsen i Liberia utgör ett konkret exempel som genomgripande haft ett starkt politiskt stöd med konsensus mellan samtliga partier. Narrativ om insatsens nödvändighet lägger tyngdpunkt ur normer och värderingar genom att understryka den svåra humanitära situationen som råder där kvinnor och barn i synnerhet är utsatta. Samtidigt inkluderas nationella säkerhetsintressen genom att insatsen påtalas vara i linje med svensk utrikespolitik.

Problematiken åligger dock att förståelsen för vad insatsen ska bidra till kan undermineras, särskilt om det militära uppdraget och strategiska narrativet genomgår flertalet förändringar. Insatsen i Afghanistan utgör ett konkret exempel där de militära uppgifterna varierat mellan stabiliserande, stridande, och stödjande. Till följd förändrades likväl det initialt formulerade syftet om att skapa stabilitet i Kabul, till att insatsen skulle bidra till bland annat demokratisk utveckling, förhindra spridning av terrorism och kriminalitet, och att ta solidariskt ansvar för fredlig utveckling i omvärlden. Det strategiska narrativet har varit under konstant förändring i dess framställning till följd av kontinuerliga variationer av styrkebidrag, uppdrag och strategier. För insatsen i Kosovo uppstår vissa brister till följd av otydlighet i källmaterialet gällande det militära uppdraget, men även att flertalet partier i senare skede yrkade på att den militära insatsen bör avslutas, som

samtidigt motsattes av andra. Gällande insatserna i Mali uppstår brister i framställningen på grund av variationer i målsättningar samt stor förändring i styrkebidraget då uppdraget blivit alltmer militariserat genom offensiva metoder. Detta medför delvis förändring i det övergripande strategiska narrativet som initialt formulerats. Även motiven för deltagande genomgår viss förändring där större tyngdpunkt läggs på nationella säkerhetsintressen.

Sammantaget bidrar denna studie till att uppvisa hur strategiska narrativ nyttjas på politisk nivå för att rättfärdiga militära truppinsatser. För Sveriges del tenderar det övergripande strategiska narrativet vara allomfattande, vilket i vissa fall leder till minskad tydlighet i dess framställning.

5.1 Fortsatt forskning

Denna studie har gjort avgränsning till att enbart granska den politiska diskursen kopplat till det mer omfattande militära styrkebidraget för fyra svenska internationella insatser. Detta har givit upphov till ökad förståelse om hur narrativ rättfärdigar militär intervention i konfliktdrabbade länder. Undersökningen finner dock att till följd av dess avgränsningar saknas vissa aspekter som hade kunnat bidra till ytterligare förståelse. Därav är förslaget att framtida undersökningar med fördel genomförs i form av djupgående fallstudier för respektive insats där samtliga svenska engagemang inkluderas. Detta för att kunna studera det officiella strategiska narrativet i dess helhet. Sverige har tillika deltagit i flera andra internationella insatser under framför allt 2000-talet, och det är således av vidare relevans att undersöka dessa engagemang i syfte att kunna kartlägga skillnader och likheter, likväl som djupare förståelse för det strategiska narrativet uppnås.

6 Litteratur- & källförteckning

Litteratur

- Afghanistanutredningen. (2017). *Sverige i Afghanistan 2002-2014: Betänkande av Afghanistanutredningen* (SOU 2017:16). Stockholm.
- Agrell, W. (2013). Ett krig här och nu: Sveriges väg till väpnad konflikt i Afghanistan. Stockholm: Atlantis.
- Boréus, K. & Kohl, S. (2018). Innehållsanalys. I Boréus, K. & Bergström, G. (red.). *Textens mening och makt*. 4. uppl., Lund: Studentlitteratur, ss. 49-89.
- Dalsjö, R. (2015). Från neutralitet till solidaritet: Omgestaltningen av Sveriges säkerhetspolitik efter det kalla kriget. I Engelbrekt, K., Holmberg, A. & Ångström, J. (red.). *Svensk säkerhetspolitik i Europa och världen*. 2. uppl., Stockholm: Norstedts Juridik, ss. 165-190.
- De Graaf, B., Dimitriu, G., Ringsmose, J. (2015). Shaping societies for war: strategic narratives and public opinion. I De Graaf, B., Dimitriu, G. & Ringsmose, J. (red.). *Strategic Narratives, Public Opinion, and War. Winning domestic support for the Afghan War*. Abingdon: Routledge, ss. 3-13.
- De Graaf, B. & Dimitriu, G. (2015). "Fighting" versus "reconstructing": framing the Dutch mission in Afghanistan. I De Graaf, B., Dimitriu, G. & Ringsmose, J. (red.). *Strategic Narratives, Public Opinion, and War. Winning domestic support for the Afghan War*. Abingdon: Routledge, ss. 241-262.
- De Graaf, B., Dimitriu, G. & Ringsmose, J. (red.) (2015). *Strategic Narratives, Public Opinion, and War. Winning domestic support for the Afghan War*. Abingdon: Routledge.
- Dimitriu, G. & De Graaf, B. (2014). Fighting the War at Home: Strategic Narratives, Elite Responsiveness, and the Dutch Mission in Afghanistan, 2006-2010. *Foreign Policy Analysis*, 12(1), ss. 2-23. DOI:10.1111/fpa.12070.
- Dimitriu, G. R. (2012). Winning the story war: Strategic communication and the conflict in Afghanistan. *Public Relations Review*, 38(2), ss. 195-207. doi:10.1016/j.pubrev.2011.11.011.
- Doeser, F. (2014a). Sweden's Libya decision: A case of humanitarian intervention. *International Politics*, 51(2), ss. 196-213. doi:10.1057/ip.2014.3.
- Doeser, F. (2014b). Sweden's Participation in Operation Unified Protector: Obligations and Interests. *International Peacekeeping*, 21(5), ss. 642-657. doi:10.1080/13533312.2014.963325.
- Engdahl, O. & Lind, G. (2005). *Regeringens befogenheter att sända väpnad styrka till andra länder*. Totalförsvarets forskningsinstitut, (FOI-R--1681--SE).
- Ericson Wolke, L. (2019). Fredsbevarande eller fredsframtvängande? Svenskt deltagande i internationella truppinsatser 1921-2017. *Historisk tidskrift*, 139(3), ss. 511-552.

- Freedman, L. (2006). Networks, culture and narratives. *Adelphi Papers*, 45(379), ss. 11-26. doi:10.1080/05679320600661640.
- Freedman, L. (2015). The possibilities and limits of strategic narratives. I De Graaf, B., Dimitru, G. & Ringsmose, J. (red.). *Strategic Narratives, Public Opinion, and War. Winning domestic support for the Afghan War*. Abingdon: Routledge, ss. 17-36.
- Försvarsmakten, a. *UNMIL - LIBERIA*. <https://www.forsvarsmakten.se/sv/information-och-fakta/var-historia/mer-historia/avslutade-truppinsatser/unmil-liberia/> [2021-04-21].
- Försvarsmakten, b. *AFGHANISTAN - ISAF*. <https://www.forsvarsmakten.se/sv/information-och-fakta/var-historia/mer-historia/avslutade-truppinsatser/afghanistan-isaf/> [2021-04-21].
- Försvarsmakten, c. *MALI - MINUSMA*. <https://www.forsvarsmakten.se/sv/var-verksamhet/forsvarsmakten-utomlands/pagaende-internationella-insatser/mali-minusma/> [2021-04-21].
- Försvarsmakten, d. *MALI - TASK FORCE TAKUBA*. <https://www.forsvarsmakten.se/sv/var-verksamhet/forsvarsmakten-utomlands/pagaende-internationella-insatser/mali-task-force-takuba/> [2021-04-21].
- Halperin, S. & Heath, O. (2020). *Political Research: Methods and Practical Skills*. 3. uppl., Glasgow: Oxford University Press.
- Hatto, R. (2015). French strategic narratives, public opinion, and the war in Afghanistan. I De Graaf, B., Dimitru, G. & Ringsmose, J. (red.). *Strategic Narratives, Public Opinion, and War. Winning domestic support for the Afghan War*. Abingdon: Routledge, ss. 157-176.
- Hellman, M. & Wagnsson, C. (2015). New media and the war in Afghanistan: The significance of blogging for the Swedish strategic narrative. *New Media & Society*, 17(1), ss. 6-23. doi: 10.1177/1461444813504268.
- Keohane, R. O. (1969). 'Lilliputians' Dilemmas: Small States in International Politics. *International Organization*, 23(2), ss. 291–310.
- Maley, W. (2015). The war in Afghanistan: Australia's strategic narratives. I De Graaf, B., Dimitru, G. & Ringsmose, J. (red.). *Strategic Narratives, Public Opinion, and War. Winning domestic support for the Afghan War*. Abingdon: Routledge, ss. 81-97.
- Miskimmon, A., O'Loughlin, B. & Roselle, L. (2015). Great power politics and strategic narratives of war. I De Graaf, B., Dimitru, G. & Ringsmose, J. (red.). *Strategic Narratives, Public Opinion, and War. Winning domestic support for the Afghan War*. Abingdon: Routledge, ss. 57-77.
- Miskimmon, A., O'Loughlin, B. & Roselle, L. (2013). *Strategic narratives: Communication power and the new world order*. Abingdon: Routledge.
- Morgenthau, H. J. (1967). To intervene or not to intervene. *Foreign Affairs*, 45(3), ss. 425-436.
- Noreen, E., Sjöstedt, R. & Ångström, J. (2017). Why small states join big wars: the case of Sweden in Afghanistan 2002–2014. *International relations*, 31(2), ss. 145-168. doi:10.1177/0047117816651125.

- Noreen, E. & Ångström, J. (2015). A catch-all strategic narrative: target audiences and Swedish troop contribution to ISAF in Afghanistan. I De Graaf, B., Dimitru, G. & Ringsmose, J. (red.). *Strategic Narratives, Public Opinion, and War. Winning domestic support for the Afghan War*. Abingdon: Routledge, ss. 282-299.
- Pedersen, R. B. (2018). Bandwagon for Status: Changing Patterns in the Nordic States Status-seeking Strategies?. *International Peacekeeping*, 25(2), ss. 217-241. doi:10.1080/13533312.2017.1394792.
- Pedersen, R. B. (2020). Jumping on the Bandwagon: status seeking as a driver for Sweden's involvement in NATO-led operations?. *International Politics*, 57(41), ss. 41-56. doi:10.1057/s41311-019-00175-x.
- Regeringens proposition. 2020/21:30. *Totalförsvaret 2021-2025*. Stockholm: Försvarsdepartementet. [2021-04-08].
- Ringsmose, J. & Børgesen, B. K. (2011). Shaping public attitudes towards the deployment of military power: NATO, Afghanistan and the use of strategic narratives. *European Security*, 20(4), ss. 505-528. doi:10.1080/09662839.2011.617368.
- Roselle, L., Miskimmon, A. & O'Loughlin, B. (2014). Strategic narratives: A new means to understand soft power. *Media, War & Conflict*, 7(1), ss. 70-84. doi:10.1177/1750635213516696.
- Roselle, L. (2017). Strategic Narratives and Alliances: The Cases of Intervention in Libya (2011) and Economic Sanctions against Russia (2014). *Politics and Governance*, 5(3), ss. 99-110. doi:10.17645/pag.v5i3.1023.
- Sandman, T. (2019). *The dis/appearances of violence: When a 'peace-loving' state uses force*. Diss. Stockholm: Stockholms universitet. <http://urn.kb.se/resolve?urn=urn:nbn:se:su:diva-163041>
- Schmitt, O. (2018). When are strategic narratives effective? The shaping of political discourse through the interaction between political myths and strategic narratives. *Contemporary Security Policy*, 39(4), ss. 487-511. doi:10.1080/13523260.2018.1448925.
- Sjöstedt, R., Noreen, E. (2021). When peace nations go to war: Examining the narrative transformation of Sweden and Norway in Afghanistan, *European Journal of International Security*, ss. 1-20. doi:10.1017/eis.2021.6.
- United Nations Security Council. *Resolution 2531 (2020)*. S/RES/2531 (2020), 29 juni 2020.
- Ångström, J. (2015). Försvarsmaktens internationella insatser: I den Svenska säkerhetens eller identitetens tjänst?. I Engelbrekt, K., Holmberg, A. & Ångström, J. (red.). *Svensk säkerhetspolitik i Europa och världen*. 2. uppl., Stockholm: Norstedts Juridik, ss. 233-263.

Propositioner

- Regeringens proposition 1998/99:112. *Svenskt deltagande i fredsstyrka i Kosovo*. Stockholm: Utrikesdepartementet.

Regeringens proposition 2006/07:51. *Den svenska Kosovostyrkans deltagande i den EU-ledda insatsen i Bosnien och Hercegovina*. Stockholm: Utrikesdepartementet.

Regeringens proposition 2008/09:72. *Fortsatt svenskt deltagande i den internationella Kosovostyrkan (KFOR)*. Stockholm: Utrikesdepartementet.

Regeringens proposition 2009/10:37. *Fortsatt svenskt deltagande i den internationella Kosovostyrkan (KFOR)*. Stockholm: Utrikesdepartementet.

Regeringens proposition 2011/12:33. *Fortsatt svenskt deltagande i den internationella Kosovostyrkan (KFOR)*. Stockholm: Utrikesdepartementet.

Regeringens proposition 2003/04:61. *Svenskt deltagande i Förenta nationernas mission i Liberia*. Stockholm: Utrikesdepartementet.

Regeringens proposition 2004/05:61. *Fortsatt svenskt deltagande i Förenta nationernas mission i Liberia*. Stockholm: Utrikesdepartementet.

Regeringens proposition 2005/06:67. *Fortsatt svenskt deltagande i Förenta nationernas mission i Liberia*. Stockholm: Utrikesdepartementet.

Regeringens proposition 2001/02:60. *Svenskt deltagande i en multinationell säkerhetsstyrka i Afghanistan*. Stockholm: Utrikesdepartementet.

Regeringens proposition 2002/03:21. *Fortsatt svenskt deltagande i en internationell säkerhetsstyrka i Afghanistan*. Stockholm: Utrikesdepartementet.

Regeringens proposition 2003/04:71. *Fortsatt svenskt deltagande i en internationell säkerhetsstyrka i Afghanistan*. Stockholm: Utrikesdepartementet.

Regeringens proposition 2005/06:34. *Utökat svenskt deltagande i den internationella säkerhetsstyrkan i Afghanistan*. Stockholm: Utrikesdepartementet.

Regeringens proposition 2009/10:38. *Fortsatt svenskt deltagande i den internationella säkerhetsstyrkan i Afghanistan (ISAF)*. Stockholm: Utrikesdepartementet.

Regeringens proposition 2010/11:35. *Fortsatt svenskt deltagande i den internationella säkerhetsstyrkan i Afghanistan (ISAF)*. Stockholm: Utrikesdepartementet.

Regeringens proposition 2011/12:29. *Fortsatt svenskt deltagande i den internationella säkerhetsstyrkan i Afghanistan (ISAF)*. Stockholm: Utrikesdepartementet.

Regeringens proposition 2012/13:41. *Fortsatt svenskt deltagande i den internationella säkerhetsstyrkan i Afghanistan (ISAF)*. Stockholm: Utrikesdepartementet.

Regeringens proposition 2013/14:189. *Svenskt deltagande i Förenta nationernas stabiliseringsinsats i Mali*. Stockholm: Utrikesdepartementet.

Regeringens proposition 2014/15:68. *Svenskt deltagande i Förenta nationernas stabiliseringsinsats i Mali*. Stockholm: Utrikesdepartementet.

Regeringens proposition 2017/18:180. *Svenskt deltagande i Förenta nationernas stabiliseringsinsats i Mali*. Stockholm: Utrikesdepartementet.

Regeringens proposition 2018/19:69. *Svenskt deltagande i Förenta nationernas stabiliseringsinsats i Mali*. Stockholm: Utrikesdepartementet.

Regeringens proposition 2019/20:86. *Svenskt deltagande i militär insats för stärkt säkerhet i Mali*. Stockholm: Utrikesdepartementet.

Regeringens proposition 2019/20:29. *Svenskt deltagande i Förenta nationernas stabiliseringsinsats i Mali*. Stockholm: Utrikesdepartementet.

Regeringens proposition. 2020/21:32. *Svenskt deltagande i Förenta Nationernas stabiliseringsinsats i Mali*. Stockholm: Utrikesdepartementet.

Betänkanden

Sammanatta utrikes- och försvarsutskottets betänkande 1998/99:UFöU2. *Svenskt deltagande i fredsstyrka i Kosovo*.

Utrikesutskottets betänkande 2000/01:UU12. *Svenskt deltagande i fredsstyrkan i Kosovo*.

Sammanatta utrikes- och försvarsutskottets betänkande 2009/10:UFöU2. *Fortsatt svenskt deltagande i den internationella Kosovostyrkan (Kfor)*.

Sammanatta utrikes- och försvarsutskottets betänkande 2003/04:UFöU1. *Svenskt deltagande i Förenta nationernas mission i Liberia*.

Utrikesutskottets betänkande 2004/05:UU5. *Fortsatt svenskt deltagande i FN:s mission i Liberia*.

Utrikesutskottets betänkande 2005/06:UU11. *Fortsatt svenskt deltagande i FN:s mission (UNMIL) i Liberia*.

Sammanatta utrikes- och försvarsutskottets betänkande 2002/03:UFöU1. *Fortsatt svenskt deltagande i en internationell säkerhetsstyrka i Afghanistan*. Stockholm: Sveriges Riksdag.

Sammanatta utrikes- och försvarsutskottets betänkande 2013/14:UFöU2. *Svenskt deltagande i Förenta nationernas stabiliseringsinsats i Mali*.

Sammanatta utrikes- och försvarsutskottets betänkande 2020/21:UFöU3. *Svenskt deltagande i Förenta nationernas stabiliseringsinsats i Mali*.

Protokoll

Riksdagens protokoll 1998/99:109, måndagen den 14 juni 1999. Stockholm: Sveriges Riksdag. (Kosovo).

Riksdagens protokoll 2008/09:53, fredagen den 19 december 2008. Stockholm: Sveriges Riksdag. (Kosovo).

Riksdagens protokoll 2003/04:71, onsdagen den 18 februari 2004. Stockholm: Sveriges Riksdag. (Liberia).

Riksdagens protokoll 2005/06:74, torsdagen den 16 februari 2006. Stockholm: Sveriges Riksdag. (Liberia).

Riksdagens protokoll 2002/03:37, måndagen den 16 december 2002. Stockholm: Sveriges Riksdag. (Afghanistan).

Riksdagens protokoll 2006/07:116, onsdagen den 30 maj 2007. Stockholm: Sveriges Riksdag. (Afghanistan).

Riksdagens protokoll 2008/09:52, torsdagen den 18 december 2008. Stockholm: Sveriges Riksdag. (Afghanistan).

Riksdagens protokoll 2009/10:32, onsdagen den 18 november 2009. Stockholm: Sveriges Riksdag. (Afghanistan).

Riksdagens protokoll 2010/11:35, onsdagen den 15 december 2010. Stockholm: Sveriges Riksdag. (Afghanistan).

Riksdagens protokoll 2013/14:47, måndagen den 16 december 2013. Stockholm: Sveriges Riksdag. (Afghanistan).

Riksdagens protokoll. 2013/14:124, torsdagen den 12 juni 2014. Stockholm: Sveriges Riksdag. (Mali).

Riksdagens protokoll 2015/16:104, torsdagen den 12 maj 2016. Stockholm: Sveriges Riksdag. (Mali).

Riksdagens protokoll 2016/17:121, torsdagen den 8 juni 2017. Stockholm: Sveriges Riksdag. (Mali).

Riksdagens protokoll 2019/20:44, onsdagen den 4 december 2019. Stockholm: Sveriges Riksdag. (Mali).

Riksdagens protokoll 2019/20:137, torsdagen den 11 juni 2020. Stockholm: Sveriges Riksdag. (Mali).

Motioner

Motion 1998/99:U11, *med anledning av prop. 1998/99:112 Svenskt deltagande i fredsstyrka i Kosovo*. Birger Schlaug m.fl. (MP).

Motion 1998/99:U12, *med anledning av prop. 1998/99:112 Svenskt deltagande i fredsstyrka i Kosovo*. Göran Lennmarker m.fl. (M).

Motion 1998/99:U13, *med anledning av prop. 1998/99:112 Svenskt deltagande i fredsstyrka i Kosovo*. Lars Leijonborg m.fl. (FP).

Motion 2008/09:U8, *med anledning av prop. 2008/09:72 Fortsatt svenskt deltagande i den internationella Kosovostyrkan (KFOR)*. Urban Ahlin m.fl. (S, V, MP).

Motion 2009/10:U2, *med anledning av prop. 2009/10:37 Fortsatt svenskt deltagande i den internationella Kosovostyrkan (KFOR)*. Urban Ahlin m.fl. (S, V, MP).

Motion 2011/12:U11, *med anledning av prop. 2011/12:33 Fortsatt svenskt deltagande i den internationella Kosovostyrkan (KFOR)*. Mikael Jansson & Julia Kronlid (SD).

Motion 2005/06:U3, *med anledning av prop. 2005/06:67 Ett fortsatt svenskt deltagande i Förenta nationernas mission i Liberia*. Cecilia Wigström m.fl. (FP).

Motion 2003/04:U25, *med anledning av prop. 2003/04:71 Fortsatt svenskt deltagande i en internationell säkerhetsstyrka i Afghanistan*. Alice Åström m.fl. (V).

Motion 2006/07:U5, *med anledning av prop. 2006/07:83 Fortsatt svenskt deltagande i den internationella säkerhetsstyrkan i Afghanistan*. Urban Ahlin m.fl. (S).

- Motion 2006/07:U6, *med anledning av prop. 2006/07:83 Fortsatt svenskt deltagande i den internationella säkerhetsstyrkan i Afghanistan*. Peter Rådberg m.fl. (MP).
- Motion 2008/09:U10, *med anledning av prop. 2008/09:69 Fortsatt svenskt deltagande i den internationella säkerhetsstyrkan i Afghanistan (ISAF)*. Urban Ahlin m.fl. (S).
- Motion 2008/09:U11, *med anledning av prop. 2008/09:69 Fortsatt svenskt deltagande i den internationella säkerhetsstyrkan i Afghanistan (ISAF)*. Peter Rådberg m.fl. (MP).
- Motion 2010/11:U3, *med anledning av prop. 2010/11:35 Fortsatt svenskt deltagande i den internationella säkerhetsstyrkan i Afghanistan (ISAF)*. Mikael Jansson & Richard Jomshof (SD).
- Motion 2014/15:3056, *med anledning av prop. 2014/15:68 Svenskt deltagande i Förenta nationernas stabiliseringsinsats i Mali*. Allan Widman m.fl. (FP, M, C, KD).
- Motion 2015/16:3362, *med anledning av prop. 2015/16:119 Svenskt deltagande i Förenta nationernas stabiliseringsinsats i Mali*. Karin Enström m.fl. (M, C, L, KD).
- Motion. 2016/17:3708, *med anledning av prop. 2016/17:128 Svenskt deltagande i Förenta nationernas stabiliseringsinsats i Mali*. Karin Enström m.fl. (M, C, L, KD).
- Motion. 2017/18:4061, *med anledning av prop. 2017/18:180 Svenskt deltagande i Förenta nationernas stabiliseringsinsats i Mali*. Allan Widman m.fl. (L).
- Motion. 2019/20:3411, *med anledning av prop. 2019/20:29 Svenskt deltagande i Förenta nationernas stabiliseringsinsats i Mali*. Björn Söder m.fl. (SD).
- Motion. 2019/20:3534, *med anledning av prop. 2019/20:86 Svenskt deltagande i militär insats för stärkt säkerhet i Mali*. Björn Söder m.fl. (SD).
- Motion. 2020/21:3736, *med anledning av prop. 2020/21:32 Svenskt deltagande i Förenta Nationernas stabiliseringsinsats i Mali*. Björn Söder m.fl. (SD).

Bilaga 1

Betäckning av källmaterial som analyserats

	Propositioner	Protokoll	Betänkande
Kosovo	1998/99:112	1998/99:109	1998/99:UFöU2
	2008/09:72	2008/09:53	2008/09:UFöU2
	2009/10:37	2009/10:46	2009/10:UFöU2
	2011/12:33	2011/12:46	2011/12:UFöU3
Liberia	2003/04:61	2003/04:71	2003/04:UFöU1
	2004/05:61	2004/05:77	2004/05:UU5
	2005/06:67	2005/06:74	2005/06:UU11
Afghanistan	2001/02:60	2001/02:54	2001/02:UFöU2
	2001/02:179	2001/02:123	2001/02:UFöU3
	2002/03:21	2002/03:37	2002/03:UFöU1
	2003/04:71	2003/04:121	2003/04:UFöU2
	2005/06:34	2005/06:45	2005/06:UFöU1
	2006/07:83	2006/07:116	2006/07:UFöU3
	2008/09:69	2006/07:117	2008/09:UFöU1
	2009/10:38	2008/09:52	2009/10:UFöU1
	2010/11:35	2009/10:32	2010/11:UFöU1
	2011/12:29	2010/11:35	2011/12:UFöU2
	2012/13:41	2011/12:46	2012/13:UFöU1
	2013/14:33	2012/13:46	2013/14:UFöU1
		2013/14:47	
Mali	2013/14:189	2013/14:124	2013/14:UFöU2
	2014/15:68	2014/15:96	2014/15:UFöU3
	2015/16:119	2015/16:104	2015/16:UFöU3
	2016/17:128	2016/17:121	2016/17:UFöU3
	2017/18:180	2017/18:131	2017/18:UFöU4
	2018/19:69	2018/19:100	2018/19:UFöU3
	2019/20:29	2019/20:44	2019/20:UFöU3
	2019/20:86	2019/20:137	2019/20:UFöU4
	2020/21:32	2020/21:50	2020/21:UFöU3